

**Ο ΘΕΟΔΩΡΟΣ Κ.ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ ΩΣ ΚΟΡΥΦΑΙΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩ-
ΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ 1821 (1770-1843)**

**Ιωάννη Δ. Κακουδάκη
Αντιστράτηγου ε. α.
Επίτιμου Α΄ Υπαρχηγού ΓΕΣ,
Πρώην Διευθυντή της Διεύθυνσης Ιστορίας Στρατού του ΓΕΣ και
Προέδρου της Ελληνικής Επιτροπής Στρατιωτικής Ιστορίας του ΓΕΕΘΑ**

Η Ελληνική Επανάσταση του 1821 αποτελεί μια αστείρευτη πηγή έμπνευσης και άρδευσης της εθνικής μας μνήμης και μια μεγάλη δεξαμενή από εξέχουσες προσωπικότητες, είδωλα, πρότυπα, σύμβολα, νίκες, θυσίες, στρατιωτικές συγκρούσεις και πολιτικές διαμάχες που συνδέθηκαν άρρηκτα με το νεοσύστατο ελληνικό κράτος και σηματοδότησαν ανεξίτηλα την εθνική μας ζωή. Η ιστορία οιονεί έχει αξιολογήσει τους πρωταγωνιστές, όχι μόνο από τις τότε ενέργειες και τα αποτελέσματα που είχαν, αλλά και από την υστεροφημία που άφησαν στις μετέπειτα γενιές.

Από όλους αυτούς γνωστούς και άγνωστους, που αγωνίστηκαν, θυσιάστηκαν ή επέζησαν, θα απομονώσω τον Θεόδωρο Κ. Κολοκοτρώνη ως μια σπουδαία στρατιωτική προσωπικότητα του Αγώνα της Ανεξαρτησίας παρουσιάζοντας πολύ περιληπτικά την πολύπλευρη μορφή, την πολυτάραχη ζωή και τη στρατιωτική δράση του. Μπορεί άνετα να χαρακτηριστεί «ο πατέρας της νίκης του 1821».

Γεννήθηκε στις 3 Απριλίου το 1770 «τη Δευτέρα της Λαμπρής σ' ένα βουνό, κάτω από ένα δένδρο», στο Ραμοβούνι¹ της Μεσσηνίας», όπως αναφέρει στα απομνημονεύματά του. Η καταγωγή του ήταν από το χωριό Λιμποβίσι της Αρκαδίας.

¹ Η επέτειος της γέννησης του Κολοκοτρώνη τιμάται κάθε χρόνο από τον Δήμο Οιχαλίας και την Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας.

Η απελευθέρωση της Ελλάδας ήταν για τον Κολοκοτρώνη το μεγάλο όραμα της ζωής του και σε ηλικία 17 ετών έγινε οπλαρχηγός στην περιοχή. Όταν το 1807 οι Γάλλοι ανακατέλαβαν τα Επτάνησα ο Κολοκοτρώνης επωφελήθηκε του Ρωσοτουρκικού πολέμου και άρχισε τον κλέφτικο αγώνα. Το 1810 κατατάχθηκε με τον βαθμό του Λοχαγού στο «Σύνταγμα Ελληνικού Πεζικού» που ιδρύθηκε στη Ζάκυνθο από τους Άγγλους, και τον ίδιο χρόνο προήχθη σε Ταγματάρχη και φόρεσε τις σπαλέτες (επωμίδες) και την περικεφαλαία του αγγλικού στρατού). Όμως, μετά την ήττα του Ναπολέοντα στο Βατερλό το 1815, οι Άγγλοι διέλυσαν το Σύνταγμα και ο Κολοκοτρώνης απολύθηκε, αποκομίζοντας στρατιωτικές γνώσεις και εμπειρίες ανυπολόγιστης αξίας για τους μετέπειτα αγώνες. Το 1818 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία.

Το όνομά του έγινε πασίγνωστο και η μορφή του κινητήρια δύναμη της Επανάστασης. Απτόητος στις κακουχίες και σκληραγωγημένος στην πείνα, τη δίψα και τις αντιξοότητες του καιρού και του εδάφους στα βουνά και στα λαγκάδια, βίωνε τον αγώνα. Τα ιδιαίτερα και σπάνια στρατιωτικά του χαρίσματα και οι σωματικές και ψυχικές του αρετές αποκαλύφθηκαν στις πολυάριθμες μάχες, όπου ο Κολοκοτρώνης στην κυριολεξία άντεξε, πρωτοστάτησε, πρωτοτύπησε, θριάμβευσε, αναγνωρίστηκε και καταξιώθηκε στη συνείδηση όλων των Ελλήνων. Η στρατιωτική του ευστροφία και η εφευρετικότητά του στις δύσκολες φάσεις του αγώνα ήταν εύστοχη, πειστική, αντικειμενική και παραδεκτή από όλους. Η μεγαλοψυχία του ήταν παραδειγματική. Ήταν στρατιωτική μορφή με διαύγεια πνεύματος, καθαρή αντίληψη, με αξιοζήλευτη ψυχραιμία και ακαταπόνητη ψυχική δύναμη! Ο λόγος του ήταν μεστός, πειστικός, τονωτικός, παρορμητικός, διαλλακτικός, συναινετικός και αισιόδοξος. Χαρακτήρας ατίθασος, πρακτικός, δημιουργικός και εύστροφος. Γνώμονα της ζωής του είχε τη «λευτεριά» της πατρίδας. Μεγάλος παιδαγωγός, πραγματικός καθοδηγητής, αληθινός φιλόσοφος και αρχηγός των μαζών. «Όταν αποφασίσαμε να κάνουμε τον Επανάσταση δεν συλλογισθήκαμε, ούτε πόσοι είμεθα, ούτε πως δεν έχουμε άρματα²». Ο Κολοκοτρώνης ήταν αυστηρός, σκληρός και αμείλικτος τιμωρός στους αδιάφορους και απείθαρχους αγωνιστές. Χαρακτηριστική ήταν η φράση του «Όποιο χωριό δεν ήθελε να ακολουθήσει τη φωνή της πατρίδας τσεκούρι και φωτιά». Η προσωμμία, **Γέρος του Μοριά**, δεν ήταν τυχαία, γιατί έκρυβε μέσα της το

² Από την ομιλία του Κολοκοτρώνη στην Πνύκα το 1838.

σεβασμό, την έννοια του έμπειρου και του σοφού άνδρα, αρετές που είχε από τα εφηβικά του χρόνια.

Η πρώτη μεγάλη ουσιαστική μάχη που δόθηκε ήταν η Μάχη των 23 ωρών του Βαλτετσίου (12-13 Μαΐου 1821). Ήταν μια σημαντική νίκη των Ελλήνων κατά την Επανάσταση με πρωταγωνιστή τον Κολοκοτρώνη, γιατί κατέρριψε το αήττητο των Τούρκων και άνοιξε το δρόμο προς την Τριπολιτσά. Η άλωση της Τριπολιτσάς 23 Σεπτεμβρίου 1821 υπήρξε ο στρατηγικός άθλος του Κολοκοτρώνη, όπου απελευθερώθηκε η πόλη, εδραιώθηκε και επεκτάθηκε η Επανάσταση.

*«Της αυγής δροσάτο αέρι, δεν φυσάς τώρα εσύ πλιο
στων ψευδόπιστων το αστέρι φύσα, φύσα εις το ΣΤΑΥΡΟ³»!*

Όταν ο Δράμαλης ήταν στην Πελοπόννησο, συνειδητοποιώντας τη δύσκολη θέση που βρισκόταν, αποφάσισε να επιστρέψει στην Κόρινθο για να αναδιατάξει τον καταπονημένο στρατό του. Ο Κολοκοτρώνης αντιλήφθηκε το σχέδιό του και κατέλαβε τις διαβάσεις που οδηγούσαν από το Άργος προς στην Κόρινθο. «Έπιασε» τα στενά των Δερβενακίων μαζί με τους Υψηλάντη, Παπαφλέσσα και Νικηταρά, όπου και δόθηκε η ομώνυμη νικηφόρα μάχη 26-28 Ιουλίου 1822, με την ολοκληρωτική καταστροφή του Δράμαλη. Μετά τη μάχη αυτήν, ο Κολοκοτρώνης ανακηρύχτηκε από τη Γερουσία Αρχιστράτηγος της Πελοποννήσου.

Μετά τη Β' Εθνοσυνέλευση το Μάρτιο του 1823, στο Άστρος εκδηλώθηκαν οι πρώτες αντιθέσεις ανάμεσα στους πολιτικούς και στρατιωτικούς, ακολούθησε μια εμφύλια διαμάχη με οδυνηρές συνέπειες μεταξύ των οποίων και η άνανδρη δολοφονία του πρωτότοκου γιου του, Πάνου. Τον Ιανουάριο του 1825 έγινε η σύλληψη και η φυλάκιση του Κολοκοτρώνη, για 4 μήνες, στη Μονή του Προφήτη Ηλία της Ύδρας.

Όμως, με την αποβίβαση του Ιμπραήμ στη Μεθώνη 11-12 Φεβ. 1825 και τον επερχόμενο κίνδυνο, η κυβέρνηση Κουντουριώτη αποφυλάκισε τον Κολοκοτρώνη (17 Μαΐου 1825), τον διόρισε και πάλι Αρχιστράτηγο του Μοριά και του ανέθεσε την αντιμετώπιση της νέας μεγάλης απειλής, που έφερε σε αίσιο πέρασ. Πρωτοστάτησε ακόμη στις Μά-

³ Με αυτή τη στροφή (74) ο Διονύσιος Σολωμός τελειώνει την περιγραφή της άλωσης

χες Γράνας (δίζυγο πυρ), Γηροκομείου, Τραμπάλας καθώς και στην πολιορκία της Πάτρας. Αναμφισβήτητα υπήρξε η πιο σημαντική ηγετική μορφή της Επανάστασης του 1821!

Ακόμη, η πολιτική του οξυδέρκεια και διορατικότητα συνέβαλαν καθοριστικά στην εκλογή του Ιωάννη Καποδίστρια ως πρώτου κυβερνήτη της Ελλάδας, όταν στην Εθνική Συνέλευση της Τροιζήνος (Απρίλιο 1827), με πειστικότητα υποστήριξε: «*Ημείς άλλον Έλληνα αξιώτερον από τον Καποδίστρια δεν έχομε*», και η γνώμη του επικράτησε. Με την έλευση του Καποδίστρια στις 8 Ιανουαρίου 1828, στο Ναύπλιο, ο Κολοκοτρώνης τάχθηκε ένθερμα υπέρ της πολιτικής του και στάθηκε ο πιστότερος συνεργάτης και ο πολυτιμότερος σύμβουλός του. Στη συνέχεια πρωτοστάτησε στα γεγονότα για την εκλογή του Όθωνα.

Από την πρώτη στιγμή ο Κολοκοτρώνης έγινε πάλι στόχος συκοφαντιών και ραδιουργιών εκ μέρους των πολιτικών του αντιπάλων. Εξυφάνθηκαν εναντίον του κατηγορίες για μυστικές συνεδριάσεις με άλλους οπλαρχηγούς, για αναφορές προς τον Τσάρο, για συνωμοσίες εναντίον του ανήλικου τότε Βασιλιά Όθωνα και της Κυβέρνησης, που κατέληξαν τελικά να κατηγορηθεί **για εσχάτη προδοσία** και να συλληφθεί στις 6 Σεπτεμβρίου 1832, μαζί με τον Δ. Πλαπούτα, τον γιο του Γενναίο, τον Τζαβέλα, τον Νικηταρά και άλλους στρατιωτικούς. Παρόλη τη γενναία στάση και την άρνηση της υπογραφής των δύο εξάιρετων δικαστών Αναστάσιου Πολυζωΐδη και Γεώργιου Τερτσέτη, που αρνήθηκαν να υπογράψουν την απόφαση της καταδίκης, ο Κολοκοτρώνης καταδικάστηκε μαζί με τον Πλαπούτα σε θάνατο και φυλακίστηκε στο Παλαμήδι σε ηλικία 63 ετών (26 Μαΐου 1834). Λίγο αργότερα η ποινή μετατράπηκε σε 20ετή κάθειρξη μετά από παρέμβαση του Όθωνα. Και στις 27 Μαΐου 1835 μετά την ενηλικίωση του Όθωνα (20 Μαΐου 1835), έλαβε χάρη και αποφυλακίστηκε, εξουθενωμένος, ταπεινωμένος και σχεδόν τυφλός από τις άθλιες συνθήκες της φυλακής.

Στη συνέχεια ο **Γέρος του Μοριά** έζησε στην Αθήνα, όπου ευτύχησε να γνωρίσει τη γενική αναγνώριση, την εκτίμηση και την αποθέωση για την προσφορά του στην Επανάσταση. Προήχθη σε Στρατηγό, διορίστηκε Σύμβουλος της Επικρατείας, και ορίστηκε μέλος της Επιτροπής για την ανέγερση του Πανεπιστημίου Αθηνών και σύμβουλος του Όθωνα. Μετά θάνατον τιμήθηκε από την Ελληνική πολιτεία με τον βαθμό του Στρατάρχη!

Στις 4 Φεβρουαρίου 1843, «ανήρ μέγας ετελεύτησε»⁴ στο σπίτι του, ευρισκόμενο στη διασταύρωση των σημερινών οδών Κολοκοτρώνη και Λέκκα στην Αθήνα, από εγκεφαλική συμφόρηση, σε ηλικία 73 ετών. Ενταφιάστηκε στο Α΄ Νεκροταφείο Αθηνών με τιμές Αντιστράτηγου ε. ε. Τα οστά του αργότερα, διακομίσθηκαν στην Τρίπολη και από τις 25 Σεπτεμβρίου 1993, βρίσκονται σε ειδική κρύπτη στη βάση του ανδριάντα του «**Γέρου**» στην Πλατεία Άρεως της Τρίπολης. Έτσι, έφιππος και επιβλητικός, όπως είναι, θα αγναντεύει αιώνια τα βουνά και τις χαράδρες, που έδρασε. **Παραμένει αθάνατος στην αιωνιότητα!**

Αυτός ήταν ο Θεωράκης, ο Θεόδωρος Κ. Κολοκοτρώνης, ο Κλέφτης, ο Ζωέμπορος, ο Φιλικός, ο Οπλαρχηγός, ο Γέρος του Μοριά, ο Ιεραπόστολος της Επανάστασης, ο Στρατηγός, ο Αρχιστράτηγος της Πελοποννήσου, ο Στρατάρχης, ο Νέστορας του Συντάγματος της Τροιζήνας, ο Αντιπρόεδρος του Εκτελεστικού, ο Σύμβουλος της Επικρατείας της Ελλάδας, η κορυφαία στρατιωτική μορφή τού 1821!

⁴ Από τον Επιτάφιο Λόγο του Παναγιώτου Σούτσου, Συμβούλου της Επικρατείας..